

Sundbyberg 2026-03-09

Diarienummer: MCF 2026-01673

Vår referens: Monica Klasén McGrath

Mottagare: registrator@mcf.se

Remissvar: Vägledning likvärdigt skydd för personer med funktionsnedsättning

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 54 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Vår utgångspunkt är rätten till skydd och säkerhet för personer med funktionsnedsättning som befinner sig i risksituationer, däribland väpnad konflikt, humanitära nödlägen och naturkatastrofer, enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹, art 11 samt Sendai-ramverket² för katastrofriskreducering 2015–2030 och riktlinjerna för inkludering av personer med funktionsnedsättning i humanitära insatser.

---

¹ [FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se)

² [sendairamverket-for-katastrofriskreducering-2015-2030-slutgiltig-svart-vit.pdf](#)

Sammanfattning

Remissyttrande över vägledningen "Likvärdigt skydd för personer med funktionsnedsättning – inkludering i det brand- och olycksförebyggande samt skadebegränsande arbetet"

Sammanfattande ställningstagande

Vägledningen är ett välkommet initiativ för att öka kunskapen om hur personer med funktionsnedsättning kan inkluderas i det brand- och olycksförebyggande arbetet samt i räddningstjänstens skadebegränsande verksamhet. Dokumentet bidrar till att synliggöra att personer med funktionsnedsättning på grund av bristande tillgänglighet och rent förbiseende ofta löper en ökad risk att drabbas av allvarliga konsekvenser vid olyckor och kriser.

Ur ett funktionsrättsperspektiv är det positivt att vägledningen betonar vikten av inkludering, samverkan med intresseorganisationer och behovet av tillgänglig kommunikation. Samtidigt finns det flera områden där vägledningen kan utvecklas för att tydligare utgå från ett rättighetsbaserat perspektiv och från personer med funktionsnedsättning som rättighetsbärare att stärka. Det handlar inte minst om arbetet med universell utformning, delaktighet och systematiskt ansvarstagande.

Övergripande synpunkter

Ett tydligare rättighetsperspektiv

Vägledningen inleds med en hänvisning "alla människor har enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor rätt till ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor, oavsett var i landet de är och oberoende av eventuella funktionsnedsättningar". Vägledningen hänvisar också till att arbetet handlar om mänskliga rättigheter, men detta perspektiv utvecklas inte i texten som alltför ofta använder "bör" istället för "ska" om åtgärder som kan öka inkluderingen av personer med funktionsnedsättning i olycksskyddet. Detta indikerar en frivillighet som inte hör hemma i kontexten brand- och olycksförebyggande, skadebegränsande arbetet. För att stärka

dokumentets funktionsrättsliga grund bör kopplingen till FN:s funktionsrättskonvention tydliggöras.

Särskilt relevanta principer i konventionen är:

- rätten till liv och säkerhet (art 10, art 11)
- tillgänglighet och universell utformning (art 2, art 9)
- jämlikhet och icke-diskriminering (art 5)
- full delaktighet i samhällslivet (art 19, art 29, art 30)

Ett tydligare rättighetsperspektiv skulle bidra till att flytta fokus från välvilliga anpassningar för personer med funktionsnedsättning till ett tydligt ansvar för offentliga aktörer att säkerställa rätt till liv och säkerhet för alla invånare.

Från kunskapshöjning till strukturellt ansvar

Vägledningen betonar behovet av kunskapshöjning kring målgruppen personer med funktionsnedsättning hos räddningstjänsten. Det är viktigt, men det räcker inte med kunskapshöjande punktinsatser för personal inom räddningstjänsten.

Ur ett funktionsrättsperspektiv behöver förflyttningen i arbetet också beskrivas som ett organisatoriskt och strukturellt ansvar. Det kan exempelvis handla om:

- systematiskt arbete med tillgänglighet i planering och riskanalyser
- integrering av funktionsrättsperspektivet i kommunernas säkerhets- och beredskapsarbete
- tydliga rutiner för samverkan mellan räddningstjänst, socialtjänst och funktionsrättsrörelsen.

Ett sådan ansats skulle bidra till ett mer hållbart och långsiktigt arbete.

Universell utformning

Det är bra att vägledningen nämner universella lösningar, men tyvärr stannar resonemanget på en övergripande nivå.

Universell utformning innebär att miljöer, tjänster och information ska utformas så att de kan användas av så många som möjligt utan

behov av särskilda anpassningar. Inom området skydd mot olyckor skulle det kunna omfatta:

- tillgängliga utrymningslösningar
- inkluderande riskkommunikation
- teknik och varningssystem som fungerar för olika funktionsförmågor

Delaktighet och samverkan

Vägledningen lyfter att personer med funktionsnedsättning själva bör involveras i arbetet. Aktiv involvering är en central princip inom funktionsrätten. Ett mer systematiskt arbetssätt för delaktighet skulle bidra till att säkerställa att åtgärder utformas utifrån faktiska behov. Det behöver dock förtydligas hur denna delaktighet ska ske i praktiken.

Exempelvis kan funktionsrättsorganisationer systematiskt involveras i risk- och sårbarhetsanalyser, personer med funktionsnedsättning inkluderas i övningar och utbildningar och samrådsformer etableras mellan räddningstjänst och civilsamhälle

Risk för enskilt ansvar i brandskyddet

I vägledningen framhålls att stärkt brandskydd i ordinära bostäder ofta bygger på frivilliga åtgärder eller individuella lösningar. Ur ett funktionsrättsperspektiv finns en risk att ansvaret därmed i stor utsträckning läggs på den enskilda individen.

Det är viktigt att även strukturella lösningar utvecklas för att säkerställa säkerhet i bostäder där personer med funktionsnedsättning bor. Det kan exempelvis handla om teknikbaserade lösningar, förbättrad samverkan mellan räddningstjänst och omsorgsverksamheter och riktlinjer för hur risker kan identifieras utan att integriteten åsidosätts.

Kommunikation och tillgänglig information

Avsnittet om kommunikation är en av vägledningens starkare delar. Det är positivt att olika kommunikationsformer och tillgänglighetsanpassning lyfts fram. Samtidigt bör det tydligare framgå att tillgänglig information inte enbart är en rekommendation utan ett krav enligt gällande tillgänglighetsregelverk. Det gäller

exempelvis digital tillgänglighet och klarspråk i myndighetskommunikation.

Krisberedskap och höjd beredskap

Avsnittet om höjd beredskap är relevant men kortfattat. Erfarenheter från kriser och katastrofer visar att personer med funktionsnedsättning ofta drabbas oproportionerligt hårt. Det finns färsk dokumenterade erfarenheter, forskning och myndighetsrapporter att hänvisa till för att poängtera vikten av inkluderande krisberedskap.

Det finns därför skäl att ytterligare utveckla hur funktionsrättsperspektivet och civilsamhället kan integreras redan i krisplanering, evakueringsstrategier och i samverkan mellan aktörer i totalförsvaret.

Med vänlig hälsning
Funktionsrätt Sverige

Nicklas Mårtensson
Ordförande